

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 217/2025-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Romanom Cibulkom, advokátska kancelária, Hlavná 13, Trnava, proti postupu Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 158/2007 po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 66/2023-28 z 13. apríla 2023 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 158/2007 po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 66/2023-28 z 13. apríla 2023 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadostučinenie **500 eur**, ktoré **je** Okresný súd Nitra **povinný** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.
4. Náhradu trov konania pred ústavným súdom sťažovateľke **nepriznáva**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Uznesením č. k. I. ÚS 217/2025-21 z 27. marca 2025 Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľky, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov

podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 158/2007 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Žiada tiež priznať finančné zadostučinenie 1 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom 524,34 eur prostredníctvom Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky.

2. Z ústavnej sťažnosti, pripojeného spisového materiálu, ako aj z vlastnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že napadnuté konanie žalobcu [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], proti žalovaným [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] o určenie neplatnosti zmluvy o predaji podniku, určenie neplatnosti kúpnych zmlúv, určenie vlastníckeho práva, určenie neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva, určenie, že nehnuteľnosti nie sú zaťažené záložným právom, určenie povinnosti vypratáť nehnuteľnosti, je vedené na okresnom súde od 7. mája 2007 a doteraz nie je právoplatne skončené.

3. Ústavnej sťažnosti sťažovateľky predchádzajú dva nálezy ústavného súdu vo veciach sp. zn. I. ÚS 30/2017 a sp. zn. II. ÚS 66/2023 (k tomu bližšie body 4 a 5 uznesenia ústavného súdu č. k. I. ÚS 217/2025-21 z 27. marca 2025).

4. Po právoplatnosti druhého nálezu ústavného súdu sa okresný súd snažil vo veci konať plynule, avšak žalovaní 1, 2, 3, 4 a 6 pokračovali v oddiaľovaní rozhodnutia vo veci. V uvedenom období okresný súd vydal viacero procesných rozhodnutí týkajúcich sa prípustnosti intervenientov, riešil námietky zaujatosti, námietky doručenia, návrhy na doplnenie dokazovania aj opakované žiadosti o odročenie pojednávania, ale aj trestné oznámenia. O negatívnej procesnej aktivite žalovaných (najmä žalovaných 1 a 4) svedčí aj množstvo neúspešných ústavných sťažností, ktoré s napadnutým konaním či už priamo alebo nepriamo súvisia. Vo veci bolo nariadených množstvo pojednávanií, ktoré boli odročené z rôznych dôvodov na strane právnych zástupcov žalovaných, ktorí sa aj často menili, až napokon 14. marca 2025 súd vo veci vyhlásil rozsudok. Tento rozsudok však žalobca napadol odvolaním, takže k právoplatnému skončeniu veci zatiaľ nedošlo.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka okresnému súdu naďalej vytýka neefektívne využívanie všetkých zákonných oprávnení, ktoré mu poskytuje platný Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“), ktoré potom spôsobuje, že stav jej právnej a faktickej neistoty pretrváva i od spomínaného posledného nálezu ústavného súdu, teda od 13. apríla 2024 až dosiaľ.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a ústne pojednávanie

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

6. Okresný súd k svojmu vyjadreniu k ústavnej sťažnosti sp. zn. Spr 1968/20 zo 4. marca 2025, o ktorý ho ústavný súd požiadal ešte vo fáze predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti (§ 56 ods. 6 vetou za bodkočiarkou zákona o ústavnom súde), pripojil svoje predchádzajúce vyjadrenia vo veci, ako aj vyjadrenie zákonnej sudkyne z 3. marca 2025 s uvedením podrobného

chronologického prehľadu procesných úkonov realizovaných v napadnutom konaní od 3. apríla 2023 do vyhlásenia rozsudku. Predseda súdu bol toho, že ak má sťažovateľka v napadnutom konaní ustanoveného procesného opatrovníka, konanie ju nijako nezaťažuje, pričom všeobecne žalovaní so súdom nespolupracujú, ale postupujú podľa Civilného sporového poriadku, ktorého znenie nemožno vyčítať súdu, keď zákonná sudkyňa v rámci existujúcich možností smeruje k rozhodnutiu vo veci samej, za čo je terčom podaní žalovaných nielen v rámci napadnutého konania. Navrhol zohľadniť mieru zodpovednosti sťažovateľky, jej prístup ku konaniu, aktívne konanie súdu, nekonečné prekážky žalovaných a ústavnej sťažnosti nevyhovieť.

7. V doplnenom vyjadrení sp. zn. Spr 1968/20 zo 4. apríla 2025 zákonná sudkyňa k veci doplnila, že proti rozsudku vyhlásenému 14. marca 2025 žalobca podal odvolanie, ktoré sa doručuje žalovaným a ich právnym zástupcom.

III.2. K ústnemu pojednávaniu:

8. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov vrátane ich príloh je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Pri výklade základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08, I. ÚS 326/2010).

10. Ústavný súd vo svojej judikatúre pravidelne zdôrazňuje, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K tomu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu, prípadne k nemu môže dôjsť aj iným zákonom predvídaným spôsobom nastoľujúcim právnú istotu (IV. ÚS 469/2020).

11. Na tomto mieste ústavný súd dáva opätovne do pozornosti základnú povinnosť súdu zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní (do 1. júla 2016 § 6 Občianskeho súdneho poriadku a od 1. júla 2016 čl. 17 CSP a § 157 ods. 1 CSP), ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa sporová strana obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie Od 1. júla 2016, keď nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok, je súd taktiež povinný aplikovať nové procesné inštitúty vrátane využitia prostriedkov procesného útoku, procesnej obrany podľa § 149 až § 151 CSP a prospektívnej sudcovskej koncentrácie zakotvanej v § 153 CSP (§ 470 ods. 1 a 2 CSP).

12. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou (m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Frydlender v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96 a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00) zohľadňuje (1) právnú a faktickú zložitosť veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

13. K právnej a skutkovej zložitosti sa už ústavný súd vyjadril vo svojich predchádzajúcich nálezoch (bližšie k tomu bod 16 nálezu č. k. I. ÚS 30/2017-23 z 29. marca 2017 a bod 14 nálezu č. k. II. ÚS 66/2023-28 z 13. apríla 2023), preto iba dodáva, že skutková zložitost' veci sa nezjednodušila ani po 23. apríli 2023, keď nadobudol právoplatnosť druhý nález ústavného súdu vo veci sp. zn. II. ÚS 66/2023.

14. V správaní samotnej sťažovateľky neboli zistené také skutočnosti, ktoré by výraznejšie vplývali na dĺžku napadnutého konania, obštrukčné však bolo správanie sa ostatných žalovaných, ktorí svojimi podaniami značne sťažili postup okresného súdu, a tak prispeli k predĺženiu konania.

15. Z na vec sa vzťahujúceho spisového materiálu sa ústavný súd presvedčil, že okresnému súdu po druhom náleze ústavného súdu nemožno vyčítať nečinnosť v napadnutom konaní, no jeho postup sa vyznačuje istou mierou neefektívnosti. Z chronológie procesných úkonov, ktoré poskytol okresný súd, je zrejmé, že sa snažil vo veci konať, avšak pre opakované námietky zaujatosti, žiadosti o odročenie pojednávania, návrhy na prerušenie konania žalovaných (okrem sťažovateľky), ktoré v prípade nevyhovenia napádali opravnými prostriedkami, ako aj ústavnými sťažnosťami, sa mu nepodarilo zorganizovať si postup v napadnutom konaní tak, aby mohol rozhodnúť čo najskôr.

16. Neefektívny postup okresného súdu je ale badateľný už zo samotnej extrémnej dĺžky napadnutého konania, keďže ani takmer po osemnástich rokoch od jeho začatia (7. mája 2007) nie je právoplatne skončené, a odráža sa aj v posudzovanom období od 23. apríla 2023. Pritom je z obsahu spisového materiálu zrejmé, že okresný súd plne nevyužil všetky procesné inštitúty podľa Civilného sporového poriadku vrátane svojho poučovacieho a vysvetľovacieho oprávnenia, v rámci ktorého mal viesť so sporovými stranami vecný a rozumný dialóg s cieľom dosiahnutia účelu konania – spravodlivého rozsudku, čím aj dal žalovaným značný priestor na realizáciu ich procesných obštrukcií.

17. V kontexte uvedeného ústavný súd v zmysle svojej konštantnej judikatúry opakovane zdôrazňuje, že zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou a nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty strán sporu (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08, III. ÚS 351/2014, I. ÚS 269/2021, I. ÚS 24/2022).

18. Ústavný súd preto uzatvára, že napadnuté konanie aj za ostatné dva roky v dôsledku neefektívneho postupu vykazuje zbytočné prietahy, ktorými došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

19. V posudzovanej veci táto povinnosť konať bola v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy uložená okresnému súdu prvým nálezom ústavného súdu č. k. I. ÚS 30/2017-23 z 29. marca 2017. Preto ústavný súd v zhode so svojou judikatúrou (III. ÚS 158/07, III. ÚS 74/2010, II. ÚS 286/2018) už znova príkaz konať nevyslovil, keď, navyše, súc viazaný rozsahom a dôvodmi ústavnej sťažnosti (§ 45 zákona o ústavnom súde), nemohol formulovať okresnému súdu nový príkaz konať, hoci od právoplatnosti prvého nálezu ústavného súdu (20. mája 2017, pozn.) uplynulo už takmer 8 rokov a napadnuté konanie stále nie je právoplatne skončené, pretože sťažovateľka vo svojom návrhu na rozhodnutie oň nepožiadala. Absencia spomínaného návrhu tak vylučuje možnosť ústavného

súdu pozitívne ovplyvniť rýchlosť postupu okresného súdu, ktorý v aktuálnej fáze konania realizuje procesné úkony súvisiace s predložením súdneho spisu na rozhodnutie o odvolaní žalobcu súdu druhej inštancie.

20. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti navrhuje priznať primerané finančné zadost'učinenie 1 000 eur. Ústavný súd vzhľadom na konkrétne okolnosti posudzovanej veci majú na zreteli, že cieľom priznania primeraného finančného zadost'učinenia je zmiernenie ujmy pocit'ovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu, vychádzajúc zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESELP (čl. 41 dohovoru) a zohľadniac dĺžku konania od právoplatnosti ostatného nálezu ústavného súdu, ako aj čiastočnú skutkovú zložitost' veci, považoval za primerané priznať sťažovateľke finančné zadost'učinenie 500 eur (bod 2 výroku tohto nálezu) a vo zvyšnej časti jeho návrhu nevyhovel (bod 3 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

21. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania pred ústavným súdom ústavný súd vychádzal z § 73 zákona o ústavnom súde, v zmysle ktorého účastník konania na ústavnom súde v zásade sám znáša trovy takého konania a len v odôvodnených (i) prípadoch ústavný súd môže (ii) podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Zákon o ústavnom súde nestavia právo na náhradu trov konania do nárokovateľnej polohy, ako je to v iných druhoch regulovaných právno-aplikačných procesoch (napr. civilné sporové konanie, správne súdne konanie, exekučné konanie a ďalšie). Ústavný súd teda disponuje širokým priestorom na úvahu o tom, či vôbec priznať náhradu trov konania, a ak áno, v akom rozsahu (III. ÚS 209/2020, I. ÚS 357/2021, I. ÚS 418/2022).

22. Ústavný súd s ohľadom na strohú sťažnostnú argumentáciu, ktorá sa v podstate obmedzuje len na všeobecné tvrdenie, ako aj s ohľadom všetky okolnosti prejednávanej veci, sťažovateľke náhradu trov konania pred ústavným súdom nepriznal [§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde (bod 4 výroku tohto nálezu)], keď navyše sa sťažovateľka domáhala náhrady trov konania pred ústavným súdom prostredníctvom kancelárie ústavného súdu, avšak k ústavnej sťažnosti pripojila splnomocnenie, ktoré sama udelila advokátovi JUDr. Romanovi Cibulkovi 20. januára 2025 na zastupovanie pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 23. apríla 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu